

Mantelzorg

en

Woonvormen voor mantelzorg in de gemeente Groningen

Inhoud

Inhoud	1
Samenvatting	2
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek	3
1.2 Opzet van het onderzoek	3
1.3 Respons en achtergrond	3
2. Mantelzorg in Groningen	4
2.1 Mantelzorg geven.....	4
2.2 Woonvormen mantelzorg	6
2.3 Geschiktheid eigen woning.....	8
2.4 Algemene opmerkingen.....	9
Colofon	10

Samenvatting

De gemeente Groningen heeft de afdeling Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) gevraagd het inwonerspanel Groningen Gehoord te benaderen over mantelzorg en mantelzorgwoningen. Gezien het onderwerp van deze vragenlijst, werden mensen vanaf 45 jaar als belangrijkste doelgroep gezien. Leden van wie de leeftijd bekend is en die jonger zijn dan 44 jaar, hebben deze vragenlijst daarom niet ontvangen. In totaal vulden 4.708 panelleden de vragenlijst in. Dit is een respons van 50%.

Mantelzorg geven

Zestien procent van de respondenten geeft aan mantelzorger te zijn. In de leeftijdsgroep 45-64 jaar is dit het hoogst (één op de vijf). Een klein aandeel respondenten (3%) ontvangt zelf mantelzorg. Bijna de helft van de mantelzorgers geeft aan voor de (schoon)ouder(s) te zorgen. Een kwart zorgt voor zijn/haar eigen partner. Voor 57% van de mantelzorg gevende respondenten geldt dat de persoon waarvoor zij zorgen in zijn/haar eigen woning woont. Een kwart geeft aan dat de persoon bij de mantelzorger thuis woont.

We vroegen mantelzorgers in hoeverre zij zich belast voelen door het mantelzorg geven. Een kwart zegt dat zij zich niet of nauwelijks belast voelen. Bijna twee derde voelt zich enigszins belast. Zes procent voelt zich tamelijk zwaar, zeer zwaar of overbelast.

Woonvormen mantelzorg

Er bestaan verschillende woonvormen die mantelzorg kunnen ondersteunen. We vroegen de panelleden of zij bekend zijn met drie van deze vormen. Het gaat hierbij om mantelzorgwoningen, pré-mantelzorgwoningen en kangoeroewoningen. Bijna 60% is bekend met één of meer van deze

woonvormen. De mantelzorgwoning en de kangoeroewoning zijn het best bekend bij de respondenten (respectievelijk 45% en 44%). De pré-mantelzorgwoning is een stuk minder bekend (18%). Ruim 60% van de mantelzorgende respondenten zou geen van de woonvormen overwegen om mantelzorg in te geven aan hun naaste. Zestien procent van de mantelzorgers zegt wel één of meer van de genoemde woonvormen te overwegen.

We vroegen aan de respondenten die geen mantelzorg ontvangen of de verschillende woonvormen hen aanspreken om *zelf* gebruik van te maken (als men hulpbehoevend wordt). Ruim 40% zou één of meer woonvormen voor zichzelf overwegen. Bijna vier op de tien geven aan dit niet te weten. Bijna een op de vijf zegt dat de woonvormen hen niet aanspreekt. De woonvorm die het meest aanspreekt om zelf gebruik van te maken is de kangoeroewoning (30%), op de voet gevolgd door de mantelzorgwoning (27%).

Geschiktheid eigen woning

De grote meerderheid (96%) vindt de eigen woning geschikt om in te wonen, gezien de eigen gezondheid. Van de respondenten die vinden dat hun huis *niet* geschikt is (n=146), zegt 40% dat er (te veel) trappen en/of opstapjes in de woning zijn. Iets meer dan 20% vindt dat de woning niet veilig is om in te wonen. Van de respondenten die aangeven geen geschikte woning te hebben, zegt bijna 60% dat zij het liefst zouden verhuizen. Een kleine kwart zou de woning het liefst aanpassen.

Geschiktheid woning naaste

We vroegen de respondenten die mantelzorger zijn of zij het huis van hun naaste geschikt vinden om in te wonen, gezien zijn/haar gezondheid. Een vijfde (n=119) vindt dat het huis niet geschikt is voor de persoon aan wie ze mantelzorg verlenen. Ruim de helft geeft hierbij als reden op dat de woning (te veel) trappen en/of opstapjes heeft. Bijna 40% vindt dat de woning te groot is en bijna 30% vindt dat de woning een (te grote) tuin heeft.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

De gemeente Groningen heeft Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) gevraagd het Inwonerspanel te benaderen over mantelzorg in Groningen.

In de enquête zijn vragen gesteld over mantelzorg geven, de bekendheid en interesse in verschillende woonvormen die mantelzorg ondersteunen en de geschiktheid van de eigen woning op dit moment.

De enquête was vooral gericht op mantelzorgers; als men geen mantelzorger was, kreeg men slechts enkele vragen over de geschiktheid van de eigen woning en de verschillende woonvormen.

1.2 Opzet van het onderzoek

We hebben de enquête voorgelegd aan inwonerspanel Groningen Gehoord. Het panel bestaat uit een grote groep inwoners van de gemeente Groningen die hun e-mailadres hebben gegeven om mee te werken aan internetonderzoek van Onderzoek, Informatie en Statistiek Groningen. Momenteel telt het Inwonerspanel ruim 11.000 leden. We hebben voor dit onderzoek niet alle leden uitgenodigd. Gezien het onderwerp van deze vragenlijst, werden mensen vanaf 45 jaar als belangrijkste doelgroep gezien. Leden van wie de leeftijd bekend is en die jonger zijn dan 44 jaar (n=1.652), hebben deze vragenlijst daarom niet ontvangen. Desalniettemin hebben ook 760 panelleden jonger dan 45 de vragenlijst ingevuld.

Met een ruime 11.000 leden, in alle leeftijdsgroepen vanuit de hele gemeente, geeft het Inwonerspanel een adequaat beeld van de mening van inwoners van de stad. Wel moet worden opgemerkt dat voor het Inwonerspanel geen aselechte steekproef van alle bewoners is getrokken. Elke inwoner kan lid worden van het Inwonerspanel. Het gevolg is dat sommige groepen inwoners zijn oververtegenwoordigd en anderen ondervertegenwoordigd. Dit neemt niet weg dat het Inwonerspanel een zeer bruikbaar instrument is om in korte tijd de mening van een aanzienlijke groep inwoners van de gemeente Groningen te peilen.

1.3 Respons en achtergrond

In totaal hebben 4.708 leden van het Inwonerspanel de vragenlijst ingevuld. Het responspercentage ligt daarmee op 50%. Niet alle respondenten hebben alle vragen beantwoord, vandaar dat het aantal respondenten per vraag kan verschillen.

Tabel 1 toont de verdeling van respondenten naar leeftijd. De tabel geeft ook de verdeling van de leeftijdsgroepen binnen de gemeente Groningen (de populatie) weer. De leeftijdsgroepen 45-64 jaar en 65-plus zijn oververtegenwoordigd in dit onderzoek. Dit ligt in lijn der verwachting, aangezien de vragenlijst vooral uitgestuurd is naar de oudere leeftijdsgroepen (zie paragraaf 1.2).

Tabel 1. Verdeling respondenten (n=4.564) naar leeftijd

leeftijd	respons	populatie (gemeente Groningen)
18-45 jaar	17% (n=760)	57%
45-64 jaar	42% (n=1.934)	25%
65 jaar of ouder	40% (n=1.870)	18%

2. Mantelzorg in Groningen

2.1 Mantelzorg geven

We vroegen de respondenten of zij mantelzorg geven. Hierbij werd de volgende definitie van mantelzorg gegeven:

*Mantelzorger ben je als je langdurig (langer dan 3 maanden en meer dan acht uur per week) en onbetaald **zorgt voor een naaste**. Bijvoorbeeld een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. Ook het zorgen voor iemand met een verslaving of psychische problemen valt hieronder.*

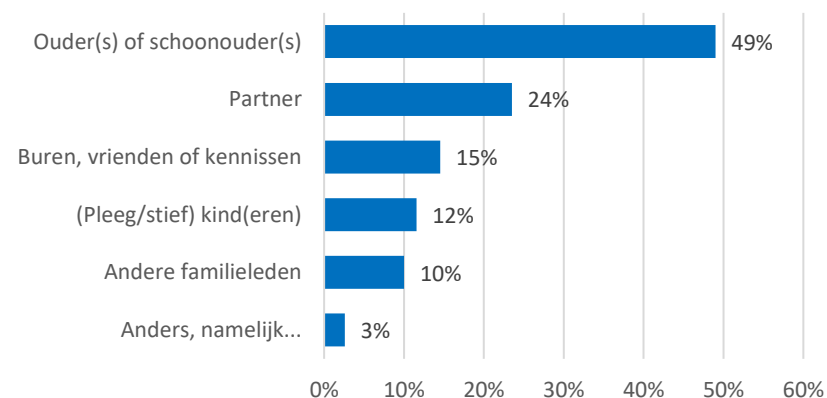
Een mantelzorger geeft zorg, omdat zij/hij een persoonlijke band heeft met degene voor wie zij/hij zorgt.

Ongeveer één op de zes respondenten (n=773) geeft aan mantelzorger te zijn. In de leeftijdsgroep 45-64 jaar is het aandeel mantelzorgers het hoogst (één op de vijf). Van de mantelzorgende respondenten is 42% man en 56% vrouw. Een klein aandeel respondenten (3% (n=100)) ontvangt zelf mantelzorg.

Bijna de helft van de mantelzorgers geeft aan voor de (schoon)ouder(s) te zorgen (figuur 1). Een kwart zorgt voor zijn/haar eigen partner. Zeven van de tien mantelzorgers geven aan dat de persoon (waarvoor zij het meeste) zorgen, ook in de gemeente Groningen woont.

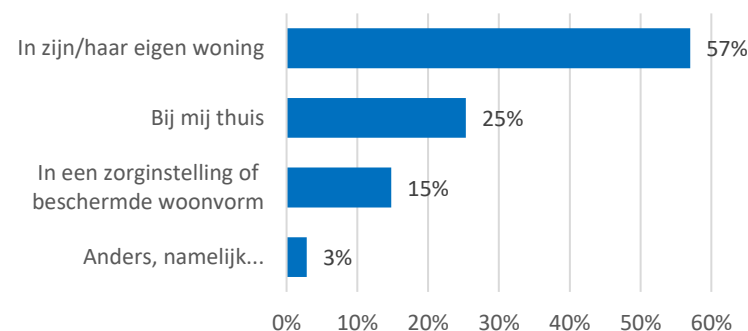
Voor 57% van de mantelzorg gevende respondenten geldt dat de persoon waarvoor zij zorgen in zijn/haar eigen woning woont (figuur 2). Een kwart geeft aan dat de persoon bij hen thuis woont. Bij 15% woont de naaste in een zorginstelling of beschermde woonvorm.

Figuur 1. Voor wie zorgt u? (n=755)*

*Meerdere antwoorden mogelijk

Figuur 2. Waar woont de persoon voor wie u (het meest) zorgt? (n=770)

Van de respondenten die mantelzorg geven, doet 84% dit al minimaal een jaar (figuur 3). Vier op de tien mantelzorgers doen dit al vijf jaar of langer. Iets meer dan een derde zegt gemiddeld minder dan 8 uur per week voor de naaste te zorgen (figuur 4). Iets minder dan een derde besteedt 8 tot 24 uur in de week aan mantelzorg. Bijna 10% is minimaal 24 uur per week met mantelzorg bezig.

We zien dat respondenten die minimaal 5 jaar mantelzorgen, vaker meer uren hieraan besteden dan respondenten die korter dan 5 jaar mantelzorgen. Van de respondenten die minimaal 5 jaar voor iemand zorgt, zegt 41% hier 8 tot 24 uur aan te besteden. Voor mensen die maximaal 5 jaar mantelzorgen, is dat 25%.

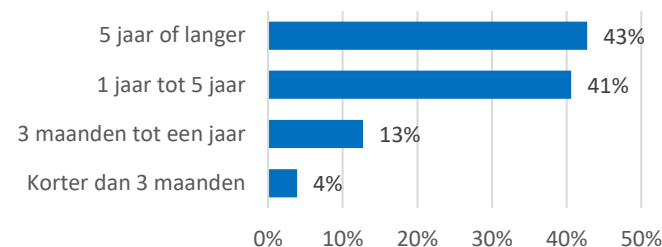
Belasting mantelzorger

We vroegen mantelzorgers in hoeverre zij zich belast voelen door het mantelzorg geven. Een kwart zegt dat zij zich niet of nauwelijks belast voelen (figuur 5). Bijna twee derde voelt zich enigszins belast. 1% voelt zich zeer zwaar belast en nog eens 1% overbelast. Respondenten die minimaal 24 uur in de week aan mantelzorg besteden (n=69), zeggen vaker zich tamelijk zwaar/ zeer zwaar belast of zelfs overbelast te voelen (55% tegenover 6% gemiddeld).

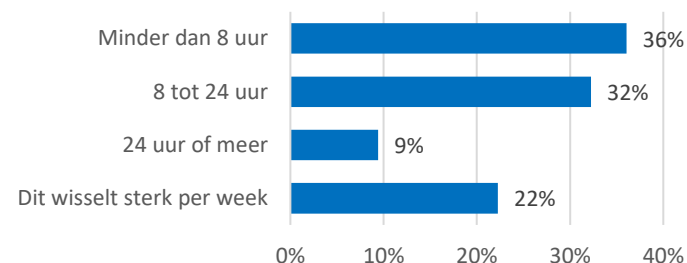
Geschiktheid van de woning van de naaste

We vroegen de respondenten die mantelzorg geven of zij het huis van hun naaste geschikt voor hem/haar vinden om in te wonen, gezien de gezondheid. Een vijfde geeft aan dat het huis niet geschikt is. Ruim de helft geeft hierbij als reden op dat de woning (te veel) trappen en/of opstapjes heeft. Bijna 40% vindt dat de woning te groot is en bijna 30% vindt dat de woning een (te grote) tuin heeft. Tot slot zegt een derde dat de woning niet veilig is voor de naaste om in te wonen, bijvoorbeeld vanwege het risico op ongelukken en valpartijen). Bij 'anders, namelijk' geven mensen vooral aan dat de naaste te ver weg woont en/of te hulpbehoevend is om nog alleen te kunnen wonen.

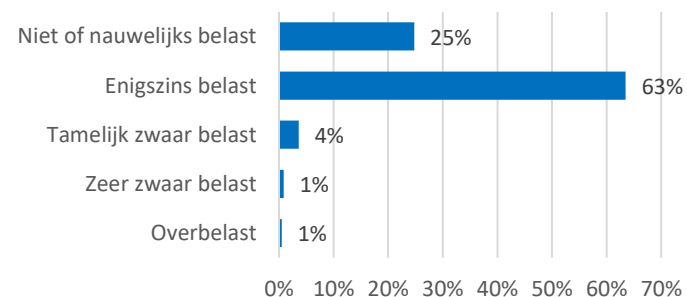
Figuur 3. Hoe lang geeft u al hulp aan deze persoon? (n=745)

Figuur 4. Hoeveel uur per week zorgt u gemiddeld voor deze persoon? (n=749)

Figuur 5. Hoe belast voelt u zich door het geven van mantelzorg? (n=747)

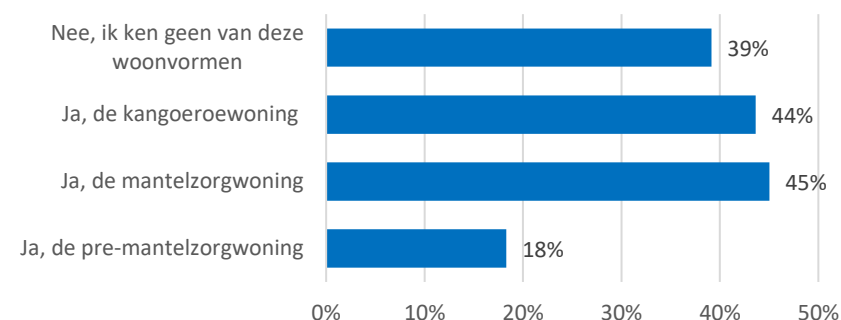

2.2 Woonvormen mantelzorg

Er bestaan verschillende woonvormen die mantelzorg kunnen ondersteunen. We vroegen de panelleden of zij bekend zijn met drie van deze vormen. Het gaat hierbij om mantelzorgwoningen, pré-mantelzorgwoningen en kangoeroewoningen. In het kader worden deze woonvormen toegelicht.

Uit de antwoorden blijkt dat 59% met één of meerdere woonvormen bekend is. De mantelzorgwoning en de kangoeroewoning zijn het meest bekend bij de respondenten (respectievelijk 45% en 44%) (figuur 6). De pré-mantelzorgwoning is een stuk minder bekend bij de respondenten dan de andere twee woonvormen (18%). Vier van de tien respondenten kennen geen enkele van de genoemde woonvormen. Er is nagegaan of er een verschil is in bekendheid van de woonvormen tussen mantelzorgers en niet-mantelzorgers. Dit is niet het geval. We keken ook naar verschillen in leeftijd. Respondenten in de leeftijdscategorie 45-74 zijn het best bekend met de woonvormen (61% kent er één of meer). Van de 18-44-jarigen kent 53% één of meer woonvormen, van de 75-plussers is dat 47%.

Figuur 6. Wist u van het bestaan van deze woonvormen voor mantelzorg? * (n=4.562)

*Meerdere antwoorden mogelijk

Woonvormen mantelzorg

Mantelzorgwoning

Een mantelzorgwoning is een zelfstandige woning op het terrein van een eigen huis. De tweede woning kan bewoond worden door de mantelzorger of degene die zorg nodig heeft. Hierbij is sprake van een intensieve mantelzorgsituatie.

Pré-mantelzorgwoning

Een pré-mantelzorgwoning is hetzelfde als een mantelzorgwoning. Hier mag je echter al gaan wonen vóórdat er daadwerkelijk sprake is van een mantelzorgsituatie.

Kangoeroewoning

Een kangoeroewoning is een combinatie van twee huizen onder één dak. De huizen hebben allebei een eigen voordeur en hebben een deur in het midden waardoor ze verbonden zijn.

Figuur 7 laat zien in hoeverre mantelzorgers de verschillende woonvormen zouden overwegen om mantelzorg te geven aan hun naaste. Ruim zes van de tien respondenten zouden geen van de woonvormen overwegen. Slechts 16% van de mantelzorgers zou één of meer van de genoemde woonvormen overwegen. Onder mantelzorgers die intensiever (minimaal 8 uur per week) voor hun naaste zorgen is het aandeel dat één van de woonvormen zou overwegen wat hoger (21%). Dit geldt ook voor respondenten die voor hun kind(eren) zorgen (25%).

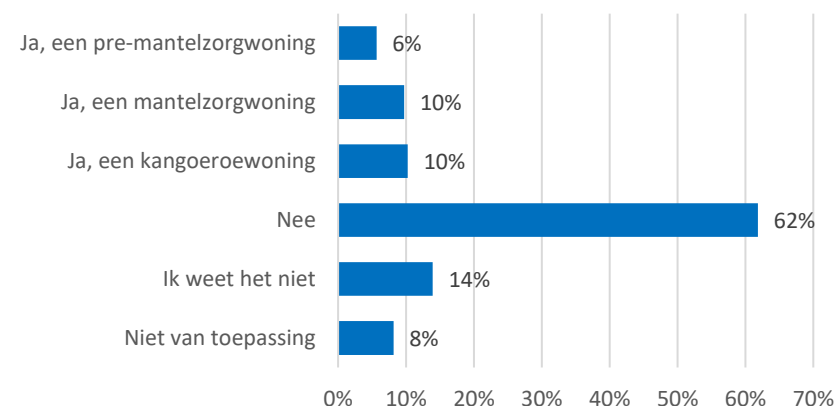
Zelf gebruik maken van een woonvorm voor mantelzorg

We vroegen aan de respondenten die *geen* mantelzorg ontvangen (n=3.740) of de verschillende woonvormen hen aanspreken om zelf gebruik van te maken (als men hulpbehoevend wordt) (figuur 8). Het valt op dat hier, in tegenstelling tot figuur 7, veel respondenten zeggen het niet te weten (38%). Dit is ook het geval voor mantelzorg gevende respondenten (33%). Mantelzorgers zeggen iets vaker dan niet-mantelzorgers dat de woonvormen hen niet aanspreken om zelf gebruik van te maken (resp. 25% en 17%).

Van de respondenten die zelf *geen* mantelzorg ontvangen, zou ruim 40% één of meer woonvormen voor zichzelf overwegen. Er is hierbij geen verschil tussen mantelzorgers en niet-mantelzorgers. De woonvorm die het meest aanspreekt om zelf gebruik van te maken is de kangoeroewoning (30%), op de voet gevolgd door de mantelzorgwoning (27%). Verder blijkt dat naarmate de leeftijd stijgt, de belangstelling voor een van de woonvormen afneemt. Van de 18-44-jarigen zou 51% één of meer woonvormen overwegen, van de 75-plussers is dat 31%.

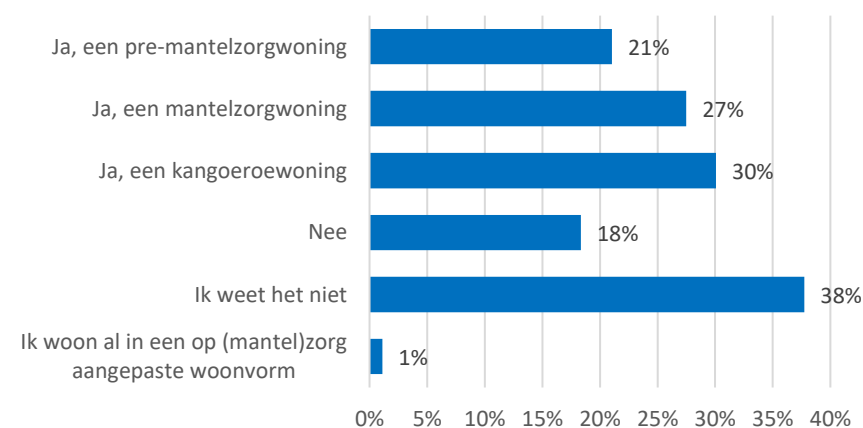
We stelden deze vraag ook aan respondenten die zelf mantelzorg ontvangen. Van hen (97), zegt twee derde dat de woonvormen hen niet aanspreken. Vijf mensen wonen al in een op (mantel)zorg aangepaste woonvorm. Verder stellen steeds ongeveer tien mensen dat de verschillende woonvormen hen wel aanspreken.

Figuur 7. Zou u één of meer van de woonvormen overwegen om mantelzorg te geven aan degene waarvoor u op dit moment zorgt? (n=760)*

*Meerdere antwoorden mogelijk

Figuur 8. Stel dat u zelf hulpbehoevend wordt, spreken één of meer van deze woonvormen u dan aan om gebruik van te maken? (n=4.482)

2.3 Geschiktheid eigen woning

Aan de panelleden is gevraagd of ze de eigen woning geschikt vinden om in te wonen, gezien hun gezondheid. De grote meerderheid (96%) geeft aan dat dat het geval is.

Van de respondenten die vinden dat hun huis *niet* geschikt is gezien hun gezondheid (n=146), zegt 40% dat er (te veel) trappen en/of opstapjes in de woning zijn (figuur 9). Iets meer dan 20% vindt dat de woning niet veilig is om in te wonen, omdat er bijvoorbeeld een risico op ongelukken en valpartijen is. Achttien procent vindt de woning te groot. Bijna de helft van de respondenten vulde iets in bij de antwoordoptie 'anders, namelijk'. De antwoorden die hier genoemd zijn, gaan vaak over de isolatie van de woning. Hierdoor heeft men last van tocht, kou en schimmel. Ook worden geluidsoverlast en aardbevings schade genoemd.

Als het gaat om het *niet* geschikt vinden van de eigen woning, zijn er geen verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen. Jongere en oudere respondenten geven dus in gelijke mate aan dat ze hun woning niet geschikt vinden.

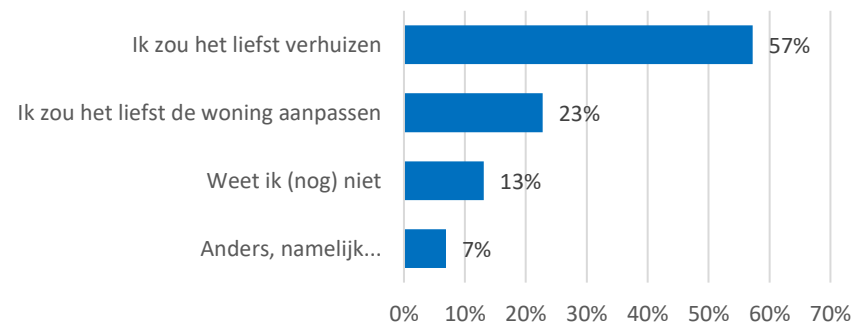
Wanneer gevraagd wordt aan respondenten die geen geschikte woning hebben wat zij het liefst zouden doen om dit te veranderen, zegt bijna 60% dat zij het liefst zouden verhuizen (figuur 10). Een kleine kwart zou de woning het liefst aanpassen. Bij 'anders, namelijk' geven mensen onder andere aan dat ze liever het probleem, bijvoorbeeld gehorigheid of slechte isolatie, zouden willen aanpakken.

Figuur 9. *Waarom is uw woning niet geschikt voor u? (n= 146)**

*Meerdere antwoorden mogelijk

Figuur 10. *U geeft aan dat uw woning op dit moment niet geschikt is om in te wonen. Wat zou u het liefste doen om dit te veranderen? (n=145)*

2.4 Algemene opmerkingen

Aan het einde van de vragenlijst boden we respondenten de mogelijkheid om nog opmerkingen over het onderwerp of de vragenlijst te maken. Uit de antwoorden blijkt dat het onderwerp erg leeft onder een deel van het panel. 477 mensen maakten hier een opmerking. De aard van de opmerkingen is zeer divers. Men geeft bijvoorbeeld aan wat hun woonwensen zijn als zij ouder of hulpbehoevend worden. Ook worden er opmerkingen gemaakt over de mantelzorgsituatie. Alle opmerkingen zijn (geanonimiseerd) aan de opdrachtgever verstrekt.

Colofon

Mantelzorg en woonvormen voor mantelzorg in de gemeente Groningen

Auteur:

Inge de Vries

Opdrachtgever:

Gemeente Groningen, Humanitas Groningen

Fotografie:

Mantelzorg NL

Uitgave:

Onderzoek, Informatie en Statistiek Groningen

T (050) 367 56 30
E info@oisgroningen.nl
I www.oisgroningen.nl
 @basisvoorbeleid

BASIS VOOR BELEID

